Sverige-Nyheter.

Allmänna nyheter.

Kaffe, sprit, tobak: 451 milj. kr.—försvar 138 milj. kr.! Sv. D. påpekar, att årligen utgives för kaffe i Sverige 134 milj. kr. och för sprit 180 milj. kr. samt för tobak 137 milj. kr. Nuvarande försvar kostar 138 milj. kr. Tidningen manar till en jämförelse mellan denna summa och de tre förstnämnda beloppen, som tillsammans utgöra 451 milj. kr.

Engelska som begynnelsespråk. Skolöverstyrelsen tillstyrker hos regeringen bifall till ämneskonferens i moderna språk vid Göteborgs högre reallläroverk framställning att vid början av läsåret 1925—1926 en parallelavdelning av första klassen måtte anordnas med engelska som begynnelsespråk i stället för tyska, under förutsättning, att minst 15 lärjungar anmäla sig till deltagande i sådan kurs.

Riksstaten balanserar på 728 milj kr. Enligt statsutskottets nu avgivna förslag till statsreglering för budgetåret 1925-1926 kommer riksstaten att balansera på 728,818,700 kr. mot i statsverkepropositionen beräknade kr. 713,338,600, sålunda utvisande en ökning av kr. 15,480,100. Härvid är emellertid att märka, att på utgiftssidan upptagits en av riksdagen beslutad ökad avsättning till rusdrycksmedelsfonden av 21,4 milj. kr., medan å inkomstsidan upptagits en lika stor ökning av det belopp, som förut disponerats för statsregleringen. I verkligheten visar sålunda en jämförelse med regeringens förslag en minskning av cirka 5,92 miljoner kronor.

Baptisterna få arv och donationer. Vid missionsstyrelsens för svenska baptistsamfundet senaste sammanträde meddelades, enligt vad Dagens Nyheter erfarit, att samfundet i dagarna från Amerika fått mottaga ett arv på 75,000 kronor. På grund av otydlighet i testamentet har detsamma varit föremål för rättslig prövning. Högsta domstolen i Förenta Staterna har nu avgjort saken till det svenska samfundets förmån. Donator är en värmländning, och beloppet avses närmast till kristlig verksamhet i värmländska bygder. —Vid samma tillfälle meddelades, att samfundet fått emottaga donationer på sammanlagt 30,000 kr. från ett par medlemmar i Örebro.

Svenska vetenskapsmän till universitetet i Kairo. Enligt vad egyptiske inrikesministern meddelat envoyén Bildt, är det egyptiska regeringens mening att anlita utländsk sakkunskap för att organisera och leda det nyinrättade universitetet i Kairo. För den medicinska fakultetens vidkommande har valet fallit på en belgier, för den juridiska på en engelsman och för den naturvetenskapliga på en svensk. Rapport härom skall insändas till svenska utrikesministeriet. Svensken skall bliva universitetets dekanus och dessutom beklåda en lärostol. Anställningen sker på tre år. Innehavaren av befattningen åtnjuter en lön av femton hundra turkiska pund och har dessutom rätt till tre månaders årlig semester.

18 km. svenska plogar till Ryssland. Överums bruk har i dagarna fullgjort en för två månader sedan kontrakterad leverans av 7,000 plogar till ryska staten. Man kan göra sig en föreställning om partiets storlek, då det nämnes, att alla de sju tusen plogarna, ordnade i rad efter varandra, skulle upptaga en sträcka av icke mindre än 18 kilometer. Ryska staten har uttryckt sin fulla belåtenhet med leveransen, och i en nyutkommen katalog samt en broschyr "Om plogar," utgångna från Wezätas tryckeri i Göteborg, giver bruket uttryck åt sin tillfredsställelse att åter ha blivit i tillfälle att återupptaga sin export på Ryssland, tidigare ett av dess viktigaste exportland. Den för en gammal svensk industri synnerligen smickrande leveransen till Sovjet visar, att de svenska plogarna framgångsrikt kunna upptaga konkurrensen med de utländska, enkannerligen de amerikanska märkena.

Nytt lagförslag om enskilda vägar. På grundval av det av vägkommissionen i slutet av år 1922 framlagda betänkandet har inom kommunikationsdepartementet upprättats förslag till lag om enskilda vägar. Den nya lagen, som underställts lagrådets granskning, och som inrymmer 45 paragrafer, är avsedd att träda i kraft den 1 jan. 1927, då den gällande lagen om enskilda vägar på landet skall upphöra att gälla. Vad beträffar det av vägkommissionen samtidigt avgivna förslaget till lag om tillfällig lag för visst ändamål förklarar kommunikationsministern, att han f. n. ej ansett sig kunna tillstyrka framläggande av förslag i saken, då den verkställda utredningen synes ha ådagalagt, att åtminstone något mera allmänt förekommande behov av lagstiftning i ämnet ej hittills gjort sig gällande.

Grimeton artar sig bliva ett gott företag. Grimetonradions tillkomst betecknar en epok i telegrafverkets utveckling, och verket vill därför, som redan omtalats, celebrera tilldragelsen med en liten festlighet, vilken man har tänkt sig skulle äga rum i juli månad. Det är bekant, att den stora radion redan från början kunde glädja sig åt den telegraferande allmänhetens livliga intresse, ett intresse, som icke i någon mån rubbats utan alltjämnt befinner sig i tillväxt, främst naturligtvis på grund av den snabbhet, med vilken telegrammen nå Amerika. Enligt vad Svenska Dagbladet erfarit, går nu 95 proc. av telegramtrafiken från Sverige till Amerika med Grimetonradion, medan siffran från sistnämnda land är 40. Detta lägre tal beror på att reklamen för den nya förbindelsen ännu icke trängt igenom i U. S. A., vilket givetvis tar tid. Man är också svårt handikapad därigenom, att kabelbolaget, vilket har egna stationer överallt i Amerika, icke tar emot telegram medradion. Dess mera glädjande är det då, att man i alla fall märker en sakta ökning av trafiken från U. S. A. Jätteradion har redan utfört ett storverk. Genom dess tillkomst tvingades kabelbolagen att sätta ned sina taxor högst väsentligt. De äro f. n. 30 proc. under förkrigspriserna. Svenska näringslivet har alltså bara härigenom gjort besparingar av betydande omfattning. De synas visserligen icke i Grimetontationens papper men skola i alla fall räknas densamma till förtjänst. Jätteradions finanser synas för övrigt, enligt vad man meddelat på Svonska Dagbladets förfrågan, arta sig ganska lovande. Anläggnings- och driftkostnaderna ha blivit mindre än beräknat, medan ntrafiken givit mer än man vågat kalkylera. Avkastningen, som man beräknat till ett par procent, bör alltså bli större.

Minderåriga och kvinnor i industrien. År 1923 sysselsattes i den svenska industrien, enligt nu föreliggande uppgifter, 358,083 arbetare mot 326,221 år 1922. De kvinnliga arbetarnas antal uppgick samtidigt till 66,903, a vvilka 9,928 voro minderåriga. I förhållande till hela antalet inom industrien sysselsatta arbetare ha de minderåriga något ökats, medan de vuxna kvinnornas antal gått något tillbaka. Utvecklingen under 1923 har gått i rakt motsatt riktning mot 1922, då den kvinnliga arbetskraften, relativt sett, uppvisade en högre siffra än något år dessförinnan, en frukt av den fruktansvärda arbetslösheten bland de maniiga arbetarna. De kvinnliga och minderåriga arbetarnas antal var störst i Älvsborgs län med 38,6 proc., varefter följa Halland med 38,2, Göteborg och Bohus med 36,4, Östergötlands och Malmöhus län med 34,2 och Norrbottens med 8,5 proc. Inom textil- och beklädnadsindustrien kvinnor och minderåriga 72,3 proc. av hela arbetsstyrkan, vid chokladoch karamellfabriker 80,6 oc hvid kartongfabriker och annan pappersindustri 73,1 proc. Antalet i redogörelsen rredovisade arbetsställen, utgör 10,990. Förvaltningspersonalén uppgår till 37,363 personer.

Ny märklig svensk uppfinning. Det svenska ingenjörsgeniet går segrande fram. Åter har en svensk uppfinning av största betydelse gjorts, och den har just börjat sitt segertåg genom världen. Det gäller en uppfinning av kolvringar samt specialmaskiner för kolvringarnas framställande. Efter långvarigt experimenterande har den svenske ingenjören frih. Rutger Bennet lyckats lösa problemet. Hans metod går ut på att framställa kolvringen så formad i fritt läge, att den efter insättningen i cylindern antager en absolut cirkelrund form, samtidigt som den då utövar absolut likformig pressping runt cylinderväggen. För åstadkommande härav har frih. Bennet dels uppgjort ett vetenskapligt matematiskt skema för framställningen, dels konstruerat speciella arbetsmetoder för teorierna omsättande i praktisk framställning. Den sistnämnda lösningen har erhållits genom en reproduktionssvarv, varest skärstålet bibringas sin rörelse genom en skiva, roterande med ringämnet, som skall uppsvarvas, och denna skivas eller schablons kontur överensstämmer med den kurva, som den matematiska uträkningen givit. Den praktiska utformningen av denna maskin har att uppvisa många för fackmannen intressanta detaljer, vilka förståndigt nog skyddas av flera säkra patent i patentunionens alla länder. För uppfinningens exploatering har ett konsortium bildats med uppfinnaren, dir. Gustaf Silvén i Stockholm och ing. Klas Howing som huvudintressenter. En betydelsefull överenskommelse för bennetringens införande på den stora europeiska marknaden har för någon tid sedan träffats, i det att exploateringskonsortiet på Europas största kolvringsfabrikant, Alphonse Binet i Paris, överlätit exploateringsrätten för Frankrike, Italien, Spanien och Portugal. Alphonse Binet är redan i färd med att inmontera de bennetska specialmaskinerna; firman kommer att successivt omlägga hela sin kolvringstillverkning efter systemet Bennet, som inom ett år skall vara fullständigt genomfört. I Förenta Staterna, Tyskland, Polen, Österrike och Japan pågå underhandlingar om tillverkningslicensers överlåtande inom dessa resp. avsättningsområden.

Sverige går främst i Norden i fråga om lufttrafiksinitiativ. Riksdagen har bifallit utskottsförslaget om anslag till lufttrafiken ,nämligen 500,000 kr. i subvention och 500,000 kr. till lånefond för materialinköp. Dessutom anvisades 128,000 kr. till ytterligare planeringar och hangarbyggnader på Malmö flygfält. Härigenom torde Malmö bliva Skandinaviens verkliga luftmetropol, som kommer att stå betydligt före Köpenhamn, allrahelst som danskarna saknas maskiner. För övrigt kunna danskarna icke ens upprätthålla sin egen luftrut Köpenhamn—Berlin, vilken alltsedan starten skötts av "Aerotransport" med svenska maskiner och svenska förare. Dessutom utgår från Malmö den stora svenska luftlinjen Malmö—Amsterdam ,med direkt anknytning till London och Paris. Vidare passeras Malmö av den polska ruten Köpenhamn—Danzig, och slutligen utgår härifrån den svenska linjen Malmö—Köpenhamn. Möjligen kommer härtill i sommar en norsk-svensk linje Oslo—Göteborg—Malmö—kontinenten. Efter två veckor startar en Donner Wal-maskin på ruten Stockholm—Danzig. Tillsvidare drives linjen endast i studiesyfte, men om allt går efter beräkning, får Sverige i denna linje ytterligare en snabb och bekväm förbindelse med kontinenten. Den nattliga luftpostlinjen Stockholm—Berlin har nu tagit sin början för säsongen. I Karlshamn verkställes maskinbyte, och färden fortsättes därpå omedelbart vidare över Östersjön. För trafiken, som drives av Junker Luftverkehr-Aktiengesellschaft (ej att förväxla med fabriksföretaget), användas speciella för ändamålet av professor Junker konstruerade maskiner. De äro 1-motoriga men särskilt snabbgående, så att de i genomsnitt hålla en fart av 200 km. i timmen. Två svenskar ha i dagarna varit i Fredrikshavn för att undersöka betingelserna för anordnande av en daglig luftrut från Stockholm över Göteborg till Fredrikshavn. Undersökningarna hava utfallit till belåtenhet, och man kommer att börja trafikera ruten d. 1 september, sedan erforderliga formaliteter hunnit ordnas. Det är ännu icke avgjort, huru stora maskinerna skola vara, och vilket fabrikat, som skall komma till användning. I varje fall blir det emellertid hydroplan, avsedda att kunna taga ett flertal passagerare och en betydande mängd gods.

Norra Sverige.

Den ouuttröttlige salixforskaren. Från Lillherrdal meddelas, att kyrkoherde Enander, den kände salixforskaren, lär umgås med planer att även i sommar företaga en forskningsresa. Denna gång lär färden gälla en del outforskade områden i Canada.

Dömd änglamakerska. Från Östersund meddelas, att den för fosterfördrivning häktade sjuksköterskan Hilda Rosth från Strömsund på pingstaftonen dömdes till ett års straffarbete med ett års påföljd. De båda kvinnorna, som låtit sig behandlas av henne, erhöllo villkorlig dom.

Vigsel, barndop och konfirmation samtidigt. Kyrkoherde Westeson i Gellivare skulle i pingst besöka en familj i sin församling i ett trefaldigt ärende. Han skulle nämligen viga mannen och kvinnan, döpa de nio barnen och konfirmera de två älsta. Tydligen var man i starkt behov av kyrkoherdens hjälp i olika avseenden i den familjen.

Översvämning i Väster-Härjedalen. På grund av det häftiga regnet i Väster-Härjedalen har övre delen av Ljusnan svämmat över sina bräddar så våldsamt, att en del brobyggnader förstörts och de nysådda fälten översvämmats. Särskilt i Ljusnedal har vattnet förorsakat stora skador. Det är den största översvämning, som inträffat sedan 1867.

Nio barn faderlösa genom en drunkningsolycka. Hemmansägare J. Nordberg från Dalom, Hemsön i Ångermanland, anträffades den 20 maj drunknad vid Noraströms ångbåtsbrygga. De nomkomne, som vid tillfället befann sig ensam i en motorbåt, antages ha försökt taga sig upp på den rätt höga bryggan och därvid fallit baklänges i vattnet, varvid han slagit sig och förlorat medvettandet. Norberg var 63 år gammal och efterlämnar hustru och nio barn.

Eld i Domsjö sulfitfabrik. En eldsvåda, som från början såg synnerligen hotande ut, uppstod häromdagen i Domsjö sulfitfabrik i Alfredshem. Vil ½12-tiden upptäcktes, att eld utbrutit i lintrumman mellan maskinrummet ich silrummet. Elden spred sig med våldsam fart, enär i trumman funnos en del oljor och skräp, som givetvis voro lättantändliga. Tack vare riklig tillgång på vatten lyckades man stäva eldens framfart, och efter en halvtimme var all fara över. Eldorsaken tros hava varit kortslutning i omformaren eller varmgång.

Kraftgasdrift vid svenska järnvägar. Den planerade omläggningen vid Sala—Gysinge—Gävle järnväg från ång- till kraftgasdrift kommer att äga rum i juli månad. Vissa förbättringar skola först införas, bl. a. införande av en anordning, som sätter motorvagnens förare i stånd att helt och hållet från sin plats i förarehytten sköta gasgeneratorerna med några enkla grepp. Personalbesparingen enbart på loken väntas uppgå till 25 procent genom driftsomläggningen. Även räknar man med en bränslebesparing på 60 a 70 procent. Banan kommer härigenom att tillgodogöra sig en årlig besparing av 70,000 kr.

Rika malmfält. Efter 1924 års undersökningar är det uppenbart, uttalar Sveriges geologiska undersökning i sin nu avgivna verksamhetsberättelse för fjolåret, att de malmförande områdena i nordöstra delen av Västerbottens län rymma ej blott Sveriges största tillgångar av kopparmalm och svavelkis, utan även betydande tillgångar av arsenikmalm samt smärre men brytvärdiga fyndigheter av zink- och blymalm. Ädelmetaller, särskilt guld, förekomma lokalt starkt anrikade i vissa malmtyper, företrädesvis i arsenikmalmerna. Villkor för uppkomsten av lönande bergshantering inom dessa delar av Västerbottens län äro otvivelaktigt för handen, så snart kommunikationsförhållandena bli ordnade.

Sälar i laxryssjorna. Vid fisklägen i Haparanda skärgård uppträda sälar i år i oroväckande myckenhet. Sedan fisket började för en dryg månad sedan, ha vid tvenne tillfällen fiskarna på Monarkari fått sål i laxryssjorna, och vid Kataja ha tagits 6 stycken på samma sätt. Sälarna äro som bekant inga kärkomna gäster för fiskrarna, då de ej endast äta upp fisken utan även slita sönder nät och ryssjor samt skrämma bort fisken. Då säl börjar vistas vid ett fiskläge, håller han sig där hela säsongen, såvida han ej kan fångas i ryssjorna eller på annat sätt oskadliggöras. Nyligen en kväll uppenbarade sig en mindre säl i Luleå södra hamn och tog med sitt släktes kända nyfikenhet environgerna i betraktande. Han uppenbarade sig t. o. m. strax utanför fiskarhamnen nedanför saluhallen och tyckte sig antagligen här vara på sin mammas gata.

En 99-åring. 99 år fyllde nyligen förre bruksarbetaren Carl Johan Forsberg, Axmar bruk, vilken är Hamrånge församlings älste invånare och den näst älste i hela Gästrikland — den älsta är änkan Anna Hedström i Hedesunda, som på nyåret fyller 100 år. Forsberg är alltid vid ganska god vigör. Han ligger visserligen mest till sängs men klär sig varje dag och går ibland uppe. Hörseln är dålig, men synen är ännu god, så att han ser att läsa sin tidning. Minnet är förvånansvärt gott, och han talar gärna om gamla tider. Han är bördig från Värmland och arbetade i unga år vid Lesjöfors bruk, varifrån han ofta brukar berätta ungdomsminnen, särskilt om brukspatron Gustaf Ekman, som var chef där på den tiden. Till Axmar bruk kom Forsberg på 1860-talet, således på brukspatron Schinkels tid, och arbetade som smältarsmed så länge han stod ut med det och sedan som s. k. råthuggare. När smedjan lades ned i slutet av 1870-talet, syslade Forsberg ännu i många år med litet av varje vid bruket, och även i den sena ålderns dar har han visat sig som en sann arbetets man; i det han huggit ved åt sig själv ända till de allra sista åren. Hans dröm på senare åren har varit att få se Ostkustbanan fullbordad. Den har också gått i uppfyllelse så till vida, att han fått se och höra arbetstågen nu, sedan rälsläggningen till Axmar bruk blev fullbordad i slutet av februari. Den gamle, som är änkling sedan dotter, fru Thunman. Han har ännu kvar sitt glada och jovialiska humör och kommer säkert att bli åtskilligt firad, då han nu ingå i sitt hundrade år.

Mord i Delsbo. Arbetare skjuten från ett bakhåll. Ett morddrama utspelades den 10 juni under omständigheter, som tyda på att det är fråga om överlagt mord. Arbetaren Anders Olsson från Norrvåna i Delsbo, vilken gått under namnet Finn-Ante, befann sig i arbete hos f. d. kommunalnämndsordföranden Per Jonsson i Sjulsgård vid en dammbyggnad inne i skogen. Finn-Ante och en son till Jonson stodo vid 1-tiden och baxade på en sten, medan Per Jonsson själv befann sig c:a 4 meter därifrån, då plötsligt ett skott small från skogen, och ögonblicket därefter sågs Finn-Ante sjunka ihop. En kula hade träffat honom bakifrån i hjärttrakten och gått rätt igenom kroppen. Per Jonsons son befann sig vid tillfället ungefär en halv meter från Finn-Ante. Den skjutne var till att börja med vid full sans och bad de båda andra att bära honom till en äng i närheten, där han trodde, att hans fader skulle befinna sig. Han blev också ditburen, men då fadern icke anträffades, lade man ned honom i gräset och sprang för att söka efter fadern. Detta tog en kvart eller tjugu minuter i anspråk, och under tiden avled den skjutne. Landsfiskalen eftertelefonerades nu, och inom en timme efter dödsskottet voro tre poliser på platsen. Ungefär 60 meter från den plats, där Anders Olsson fick sitt banesår, upptäcktes i mossan märken efter en person, som antagligen legat där rätt länge. Före kl. 9 på morgonen hade man varit i arbete ett stycke därifrån, och vid närmare efterforskning anträffades även i närheten av denna plats märken efter en person, som legat i mossan. Antagligen var det samma person ,som hela tiden legat och passat på sitt offer. Den döde har icke varit så välkänd och hade många fiender.

Väldig brand har härjat Iggesunds bruk. En förhärjande brand utbröt vid 3-tiden på onsdagsmorgonen den 3 juni vid Iggesunds bruk och lade inom kort tre stora förrådsbyggnader vid därvarande trämassefabrik i aska. Omkring 3,000 ton sulfit- och sulfatmassa förvarades i den ena byggnaden, och i detta väldiga upplag rasade elden ännu vid halv ett-tiden på middagen och torde icke kunna släckas på ett par dagar. Den andra byggnaden innehöll ett stort förråd av elektriskt material, maskiner, ackumulatorer, smörjoljor samt dessutom sex stora gasbehållare, vilka eploderade med korta mellanrum. Detonationerna hördes miltal omkring. Ett tiotal lastpråmar, som lågo vid kajen, förstördes även av den rasande branden. Den tredje förrådsbyggnaden hade dagen förut blivit fullt färdig. Elden observerades av en nattvakt och en annan arbetare, som slogo alarm, varefter fabrikens mistlur och ångvissla sattes i gång. Arbetarna vid fabriken, där nattskift pågick, strömmade till i stora mängder. Elden hade börjat i förrådsmagasinet och spred sig därefter till trämasseupplagen. Släckningsarbetet bedrevs med stor intensitet, varvid ett 15-tal stora slangar voro utlagda från fabrikens ångcentral, varjämte två ångsprutor från början deltogo i släckningsarbetet, och inom kort kom även den finska bogserbåten Kemi X, vilken låg på redden för bogsering. Denna medförde en flodspruta med en kapacitet av 18,000 minutliter. Kl. 10 påföljande morgon började det brinna i taket till en byggnad i grannskapet, varvid ånyo slogs alarm. Elden släcktes dock snart. Rätt stark storm rådde, och stora stycken brinnande trämassa virvlade omkring i luften och utgjorde fara för eldens vidare spridning. Det brunna är försäkrat i flera försäkringsbolag till fulla värdet, vilket torde vara omkring 1,000,000 kr. Värdet av det brunna uppskattas till 800,000 a 900,000 kr. Arbetet fortgår tom vanligt.

Förhärjande brand invid Sundsvall. En förhärjande eldsvåda utbröt vid 5-tiden på e. m. den 11 juni i Gångviikens samhälle invid Skönvik i närheten av Sundsvall. Vid 6-tiden hade till grunden nedbrunnit Skönviks kooperativa handelsförenings filial, en arbetare Gerdins fastighet, en fotograf Larssons fastighet, inrymmande förutom fotografateljé och bageri även bostadslägenheter, samt vidare en arbetare Nilssons lägenhet. Vid halv 8-tiden på aftonen kunde elden anses begränsad. 11 bostadshus hade då nedbrunnit, där inberäknad baptistförsamlingens byggnad, och omkring 17 bostadslägenheter hade förstörts. Släckningsarbetet bedrevs med största energi under medverkan av platsens frivilliga brandmanskap, fyra ångbåtar med flodsprutor och därjämte Sundsvalls brandkår. Handlanden Nyqvists i Finsta fastighet, vari även en handelsbutik inrymd, nedbrann på kortare tid än en timme, inklusive en till gården hörande större uthusbyggnad. En annan gård, ägd av en arbetare Nordling, nedbrann till grunden. Telegraf- och kraftledningar i stor mängd förstördes av elden, som vidare svedde en mängd fastigheter och härjade träd och planteringar m. m. Lösöret i de eldhärjade fastigheterna förstördes. Värdet av det brunna uppskattas till cirka 200,000 kr. Elden började i Kooperativa föreningens fastighet, på vilket sätt är ännu icke utrönt. Samtliga brunna fastigheter voro försäkrade ,de flesta till fulla värdet. Kooperativa handelsföreningens fastighet var försäkrad jämte varulagret och inventarier till 50,000 kr., baptistförsamlingens lokal till 25,000 kr., handlande Nyqvists hus för 35,000 kr. Lösöret var försäkrat för alla utom för två av arbetarefamiljernna. Ett femtontal familjer blevo husvilla.

Svensk hjälte, höjd av ära, har gått hädan. Direktören för Sundsvalls kronohäkte E. Stålberg har den 3 juni avlidit i sitt hem därstädes. Kapten Stålberg, som var född i Delsbo 1869, har bakom sig en skiftande och äventyrisk levnadsbana. Redan i sin tidiga ungdom begav han sig ut på resor i olika länder. Då boerkriget år 1899 utbröt och den skandinaviska kåren på boernas sida bildades, befann sig Erik Stålberg sålunda i boernas land, och han blev en av de svenskar, som genast slöto sig till kåren. Den 10 och 11 december utförde den skandinaviska kåren vid Magersfontein en bragd, som skaffat dem en lysande plats i historien, i det den visade ett hjältemod och utvecklade en motståndskraft, som erinrade om svenska krigarbragder under Karl den tolvtes dagar. Vid Magersfontein utvecklade sig nämnda dagar ett slag mellan en till 7,000 man uppskattad boerstyrka under general Cronje och en brittisk omkring 12,000 man stark häravdelning under generallöjtnanten lord Methuen. Efter en hårdnackad strid retirerade engelsmännen den 12 på morgonen. Den skandinaviska kåren hade i hög grad bidragit till resultatet. Den hade sin plats i den breda luckan mellan boerställningens mitt och dess vänstra flygel, och den blev genom engelsmännens kulsprutteld nästan fullständigt tillintetgjord: antalet döda uppgick till 27 och de sårade voro 41. Då den engelske befälhavaren efter det skandinavernas skott tystnat ryckte fram, frågade han Erik Stålberg, huru många skandinaverna varit, och då Stålberg sanningsenligt uppgav detta, påstod engelsmannen, att Stålberg icke talade sannt. Men då replikerade Stålberg stolt, där han sårad av ett skott genom höften och ett annat genom ena handen låg på slagfältet: "Jo, det är sannt! Ni kan räkna oss! Vi ligga här allesamman!" Stålberg kom i engelsk fångenskap och fördes till Ceylon, varifrån han efter sex månaders vistelse frigavs och för hem till Sverige samt kom i fängvårdens tjänst, varvid han beklädde direktörsplatserna vid ett flertal fängelser, bl. a. i Malmö, Sundsvall, Vänersborg och Västerås. Då det år 1914 från Persien uttalades önskemål om att få en svensk officer till det fjärran landet för att organisera dess fängvård, åtog Stålberg sig detta. Vid sin ankomst till Persien blev han placerad i Retch, varest han utförde ett ypperligt organisationsarbete. Efter fyra år återvände han till Sverige och återinträdde i svenska fängvärdens tjänst. Bl. a. var han föreståndare för kronofängelset i Ystad, kom därifrån till Mariestad och senare år 1924 till Sundsvall. I Persien hade han för sitt välförhållande utnämnts till överstelöjtnant, och i svensk tjänst var han vid sin död sedan 1923 kapten i reserven vid livregementets grenadjärer. Det bör ock nämnas, att han tilldelades den sällsynta svenska medaljen för tapperhet i fält. Erik Stålberg var i sin styrkas dagar en kraftkarl, resolut, modig, tapper och snabb till handling. Därtill hade han under sin till synes kärva yta en icke ringa fond av humor, varjämte han var säker och vänfast mot dem, som blevo hans vänner.

Mellersta Sverige.

Åtta syskon studenter är nog ingen alldaglig företeelse, men dess förekomst bekräftades genom en i dagarna i Uppsala avlagd examen. Bland abiturienterna vid h. allm. läroverket märktes nämligen Erik Hörnström, den yngste i en krets på åtta syskon, som nu alla — både gossar och flickor — erövrat den vita mössan. De äro barn till kontraktsprosten G. Hörnström, Nätra i Ångermanland, o. hans maka, född Grape. Fyra av dem ha tagit studenten i Uppsala, fyra i Härnösand.

Stora Bergslaget utvidgar sina skogsegendomar? Enligt Falu Läns Tidning föras f. n. underhandlingar mellan Trävaruaktiebolaget Dalarne och Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag om överlåtande av det förstnämnda bolagets skogsegendomar o. sågvreksanläggningar på Bergslaget. Affären rör sig om flera miljoner kr. och anses, om den kommer till stånd, få stora ekonomiska följder, särskilt för övre Dalarna. Vansbro municipalsamhälle och Morastrands köping. Trävaruaktiebolaget Dalarnes skogsegendomar uppgå till över 100,000 tnld.

En ropandes röst ,som kommer från en tant, klagar i en uppsalatidning över att skolflickorna sminka och pudra sig: "Femtonåriga flickor ser man med fickspeglar och puderaskar. Om de bleve vackrare ,skulle jag ej säga något, men de se i själva verket ut — jag kan ej säga bättre — som kalkade väggar. Kan inte något göras mot denna skeva utveckling? Står det inte i skolmyndigheternas makt att göra något? Kunna inte de ansvarslösa mödrarna vakna till besinning? Jag kallar alla ansvarskännande upp till kamp med parollen — En tvättsvamp i varje skola!!!"

Svår eldsvåda i Norrköping. En häftig eldsvåda utbröt på natten den 6 juni i ett Förenade yllefabrikerna tillhörigt hus vid Västra Kungsgatan härstädes. I byggnaden är förutom bostäder folkskolornas tandklinik inrymd. Det uppgives, att elden börjat inom ett låst rum på vinden. Först efter fem timmars arbete av brandkåren var elden släckt vid femtiden på morgonen. Då takstolarna voro inpanelade, måste brandkåren hugga hål mellan varje takstol, innan man blev herre över elden. Huset skadades mest av vatten. Skadorna anslås till 20,000 kr., men huset var försäkrat för 35,000 kr. och inventarierna för 3,200 kr.

Stor fabriksbrand i Borås. Skador för 100,000. Vid halv 12-tiden natten den 2 juni utbröt eld i Borås vävnadsindustris fabriksbyggnad. Elden började i andra våningen. Den ramponerade byggnadens tak och västra delen av fabriken blevo totalt förstörda. Det i andra våningen inrymda lagret av tyger blev jämte en del maskiner så gott som fullständigt lågornas rov. Vid halv sextiden på eftermiddagen uppstod ett eldsvådetillbud i samma byggnad. Elden hade utbrutit i andra våningens trossbotten. Brandkåren alarmerades och lyckades snart släcka elden. Det är icke utrett, om elden börjat på samma ställe. Fabriken, som sysselsatte ett 30-tal arbetare, var försäkrad för 320,000 kr. Värdet av det brunna uppskattas till ungefär 100,000 kr.

Barnen ville följa sin förtvivlade moder i döden. Här om aftonen utspelades vid Vij egendom i Borgs socken ett familjedrama, vars något mystiska omständigheter ännu icke äro fullt utredda. Den 50-åriga hustrun till en på gården anställd arbetare kastade sig jämte fyra av makarnas barn i sjön Glan för att taga sig av daga. Oenighet hade länge rått mellan makarna, och samma dag hade det kommit till ett nytt uppträde. Efter detta förklarade hustrun för barnen, vilka inalles äro sex, att hon ej längre kunde uthärda utan ämnade taga sitt liv. Fyra av barnen sade sig vilja följa modern i döden och begåvo sig i hennes sällskap till sjön. De voro en 30-årig son samt två gossar och en flicka i åldern 8, 9 och 13 år. Vid sjön hade den älste sonen bundit samman händerna på de fyra andra, vilka så kastat sig i vattnet. Hur händelserna sedan utvecklat sig, är icke fullt klart. Barnen synas ha tagit sig åter i land och dragit modern med sig. Hon och de tre minsta blevo i alla händelser räddade. Den 30-årige sonen däremot synes ha drunknat. Dragningar ha företagits, men hittills utan resultat. Polisutredning pågår.

"Agra," Götaverkens senaste. Svenska ostasiatiska kompaniets nya motorfartyg "Agra" företog den 3 juni sin provtur. Det såg lockande ut, när den vackra båten med sina sollysta fria däck och sin i övrigt tilltalande nästan jaktliknande exterior ovanbords styrde ut på de blåa vittoppade vidderna förbi Vinga och norrut åt Pater Noster till. "Agra" representerar ytterligare ett steg framåt på erfarenhetens väg till byggandet av mönsterfartyg. Man ser det på detaljerna, på den lyckliga kombinationen av ändamålsenlighet och smak som utmärker dessa. Bara de fullländade anordningarna på bryggan representera en utveckling, som är värd att studeras. En teknisk nyhet på "Agra" är styrmaskinsanordningen av Hasties typ, i det att den är försedd med två elektriska driftsmotorer, en av dem avsedd som reserv. Skulle den vid tillfället begagnade motorn gå varm, kan den andra slås till under loppet av några få minuter och träda i funktion. Motormaskineriet är man numera fullt förtrogen med "Agra" är det 27:e motorfartyget, som byggts på Götaverken — det fungerade också utan mankemang. Farten uppmättes till i genomsnitt 13 knop, ett vackert resultat i det blåsiga ,gropiga vädret.

Arbetarnas fredsmonument är nu färdigt. Vederbörande kommittérade, representerade av hrr Aschberg och Fredrik Ström ha till stadsfullmäktige ingivit en skrivelse, i vilken de erbjuda sig att till Stockholms stad överlämna "arbetarnas fredsmonument" att resas i sydvästra hörnet på Norra Bantorget. De begära, att staden bestrider grundläggningskostnaderna jämte utgifterna för monumentets resande samt dess underhåll. Invigningen är avsedd att äga rum 1 maj 1926. Kommittéen har antagit konstnären R. Gellerstedts förslag till monument: en på en 15 meter hög betongpelare ställd prometeusfigur i brons, vilken avser att symbolisera, "hur arbetarklassen sprider upplysning om krigets förbannelse." Figuren är 4 meter hög, och med facklan 6,50 meter. På pelarens åtta sidor har kommittén beslutat låta ingjuta bronsreliefer av Viktor Adler, Österrike, August Bebel, Tyskland, Hj. Branting, Sverige, Keir Hardie, England, Jean Jaurés, Frankrike, N. Lenin, Ryssland, Karl Liebknecht, Tyskland, och Rosa Luxemburg, Polen. På en fris runt sockeln skall graveras: "Aldrig mera krig" på följande språk: svenska, tyska, engelska, franska, ryska, polska, italienska och esperanto. Hr Gellerstedt har även fått i uppdrag att utföra bronsrelieferna samt ingravera sentenserna.

Södra Sverige.

Ett småländskt original ur tiden. För ett par veckor sedan avled å Västerviks hospital ett gammalt bygdeoriginal "Otto Bäck," vilket namn torde vara känt över en stor del av Småland. Mannen i fråga, som vid sitt frångälle var omkring 70 år, har under sin levnad fört "den vandrande judens" liv. Alltid till ytterlighet trasig och bärande ett bylte under armen har han varit en stor skräck för många, i synnerhet barn, fastän han alltid hade ett lugnt och fogligt sätt.

Världsrekord av E. Wide på 3,000 m.-8.27.5. Vid nationella idrottstävlingar i Halmstad den 7 juni anordnade av I. F. Kamraterna fick man uppleva den mindre vanliga sensationen av ett världsrekord, inom parentes sagt det första på Halmstads idrottsplats. Det var Edvin Wides 3,000-meterslopp, som fick detta uppseendeväckande resultat. Ehuru en pressning av löparens eget svenska rekord var väntat på grund av hans utomordentligt fina form, blev det nya världsrekordet en överraskning även för Wide själv. Han var övertygad om, att de kontrollanordningar, som vidtagits, skulle stå sig, så att världsrekordet blir officiellt godkänt. Rekordlöparens båda medtävlare, Liljeros, Göteborg, och Bjers, Halmstads B. K., hade båda tilldelats kraftiga försprång, den förstnämnde med 150 meter och den senare med 200 meter. Redan före de första 1,500 meterna hade Wide gått förbi sina medtävlare och fick sedan ensam leda loppet ut. Hans tid blev 8 min. 27,5 sek. Tvåa blev Liljeros med 8,55 och trea Bjers på tiden 8,57,1, Wides mellantider voro 1,000 m. 2.42, 1,500 m. 4.08, 2,000 m. 5.36. Det förra världsrekordet hölls av Nurmi på 8.28,6, och Wides svenska rekord var 8.30,4. Nurmi har löpt på bättre tid på inomhusbana. Wide var mycket nöjd med banan i Halmstad men håller före, att om han icke besvärats av en ganska hård vind, skulle resultatet blivit ännu någon sekund bättre.

EFTERLYSES

Carl Johan Carlson, född 1893 i Filipstad, avreste 1910 från Sverige till Canada samt stannade först cirka 3 månader i Lamont, Alta., samt senare i Broderheim, Alta., till i november 1910. Sedan avhördes han ej förrän i Dec., 1912, då han från Calgary skrev brev til mr. Henry Albin i Lamont, Alta., samt till sin moder i Filipstad. Carlson är cirka 5 fot 9 tum lång, har medelmörkt hår samt blå ögon. Ej att förväxla med Carl Carlson, också från Filipstad, vilken avled den 14 nov., 1918 i Code Mine, Alta. Om någon känner till hans adress, torde han ha godheten tillskriva hans moder:

FRU AUGUSTA NILSON,
Bryggaregatan 6, Filipstad,
SWEDEN.

Likneiser. Han och hon stå på stranden och se en bogserbåt pusta förbi med en pråm efter sig.

Han: — Se där en bild av äktenskapet. Bogserbåten är mannen, som får arbeta och slita och släpa hustrun efter sig.

Hon: — Alldeles riktigt, min vän! Bogserbåten fläser och puttrar och fräser, men det är pråmen, som får bära hela lasten.

Fördelaktig Kapitalplacering

är att köpa Svenska Statens premieobligationer. Nordsvenska Kredit A.-B. Stockholm försälja dessa på förmånligaste villkor såväl kontant som pr. avbetalning. Ombud antagas, god provision erhålles. Tillskriv för närmare upplysningar

GENERALAG